

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะของเด็กปฐมวัย
ด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ

Development of Art Creative Thinking of Early Childhood Children
Using the Waldorf Learning Experience Model

เพ็ญรำไพ หนูสวัสดิ์ (Phenrumphai Nusawas)¹
ณัชชา มหปญญานนท์ (Natcha Mahapunyanont)²
เมธี ดิสวัสดิ์ (Matee Di-sawat)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านรับแพรก(คุรุราษฎร์สงเคราะห์) จำนวน 13 คน และโรงเรียนวัดตะพังหม้อ จำนวน 19 คน รวม 32 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive selection) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะรูปแบบ ก ของ อี พอล ทอแรนซ์ (Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ด้านศิลปะของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้ คือ การทดสอบวิลคอกซัน ซาย แรงค์ (Wilcoxon Sign Ranks Test)

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Abstract

The objective of this research was to compare the creative thinking in art of early childhood children before and after the use of Waldorf learning experience model.

¹มหาบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

²อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ : ประธานที่ปรึกษา

³อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ : กรรมการที่ปรึกษา

The sample for the study consisted of 32 children in Kindergarten 1 in the first semester of the 2010 academic year from Baanrapphraek School (Khuratsongkhroh-13 childrens) and Wat Taphangmor School (19 childrens) under the Office of Primary Education Service Area 1 Songkhla Province. The sample was drawn using the purposive selection. The instrument used included learning and experience plans based on Waldorf's concept and Torrance test of creative thinking Figural Form A. The statistic for comparison of early childhood children's art creative thinking before and after the application of the learning model was Wilcoxon Sign Rank Test.

The findings of the study revealed that early childhood children showed a significantly higher level of art creative thinking after they had undergone the Waldorf learning experience model at the .01 level.

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้สามารถก้าวสู่การแข่งขันด้านต่าง ๆ ในเวทีโลกได้นั้น สิ่งสำคัญคือต้องพัฒนากระบวนการศึกษาของชาติให้มีมาตรฐานทางวิชาการในระดับสากล เพราะการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างคนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาสังคมได้อย่างยั่งยืนและนำพาประเทศชาติไปสู่เวทีการแข่งขันระดับโลกได้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงถือเป็นรากฐานสำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพของคนไทยให้มีศักยภาพก้าวไกลไปสู่มาตรฐานสากล ดังนั้นจึงควรพัฒนาคุณภาพของคนตั้งแต่เด็ก แสดงให้เห็นว่าการศึกษาในระดับปฐมวัยมีความสำคัญเนื่องจากเด็กมีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของประเทศชาติ

ความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนประกอบสำคัญในการสร้างและประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งยังเป็นส่วนสร้างบุคคลที่มีประโยชน์ต่อมนุษยชาติ ในหลาย ๆ ด้าน เช่น วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การเมือง การศึกษา และศิลปะ เป็นต้น การศึกษาค้นคว้า

และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้เกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะประเทศที่เจริญทางโลกตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2545 : 12) กล่าวเพิ่มเติมว่า เป็นที่ตระหนักชัดในประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยย่อมมีความต้องการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาประชากรให้มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อรับมือกับปัญหารอบด้านที่ต้องเผชิญอยู่ทั้งในปัจจุบันและอนาคตของความเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นในศตวรรษใหม่ ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และแผนพัฒนาการศึกษาในช่วงระยะที่ 5, 6 และ 7 ได้มีการตั้งจุดมุ่งหมายหลักเน้นความสามารถในการคิดเป็นเน้นการสร้างเสริมทักษะการคิดและความคิดสร้างสรรค์ ส่วนทอร์แรนซ์ (Torrance, 1962 : 3) เล็งเห็นความสำคัญในการมุ่งส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กเนื่องจากเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้ความคิดสร้างสรรค์ในธรรมชาติของทอร์แรนซ์ เป็นการแสดงกระบวนการธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ เมื่อพบปัญหา

มนุษย์จะหลีกเลี่ยงความเคยชินและค้นหาสิ่งใหม่ โยกย้าย สับเปลี่ยนหรือคาดเดา เมื่อสมมติฐาน ได้รับคำตอบ การค้นพบสิ่งใหม่ก็จะตามมา ทอร์แรนซ์จะมีได้แยกความคิดสร้างสรรค์ออกจาก การแก้ปัญหาในเชิงสร้างสรรค์ หรือการแก้ปัญหาในเชิงสติปัญญา โดยทั่วไปแล้วจะถือว่าการแก้ปัญหาในเชิงสร้างสรรค์คือส่วนหนึ่ง ของความคิดสร้างสรรค์นั่นเอง

นอกจากนี้ มาตรฐานการศึกษาเพื่อการ ประเมินภายนอกระดับการศึกษาปฐมวัยได้ระบุ สภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเกี่ยวกับการคิด ไว้ในมาตรฐานที่ 11 คือ “ผู้เรียนมีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์” ตัวบ่งชี้ (1) ทำงาน ศิลปะตามความคิดของตนเอง (2) แสดงท่าทาง ตามความคิดของตนเอง และ (3) เล่าเรื่องราว หรือนิทานตามความคิดของตนเอง ซึ่งผลการ ประเมินภายนอกรอบแรก 12 มาตรฐานที่ผ่าน มาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่า ผล การประเมินมาตรฐานโดยรวม ผู้เรียนส่วนใหญ่ ยังมีความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ ไม่ เป็นที่น่าพอใจ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 25)

การจัดประสบการณ์ตามแนวการศึกษา วอลดอร์ฟ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ พัฒนาการของเด็กแต่ละขั้นตอนให้เต็มไปด้วย ประสบการณ์และมีความสุขสนุกสนาน มุ่งส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ (Creative) การคิดอย่าง อิสระ (Free-Thinking) มีหัวใจหลักคือ พัฒนา เด็กอย่างเป็นองค์รวม (The Whole Child) มี องค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ การลงมือปฏิบัติ (Hands) ความรู้สึก (Heart) และความนึกคิด (head) โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนบรรลุศักยภาพ

สูงสุดที่ตนมีผู้เรียนจะมีความเข้าใจธรรมชาติ ของมนุษย์ เด็ก ๆ ได้เรียนรู้สิ่งที่สนใจ และได้พัฒนาตัวเองอย่างสมบูรณ์แบบ สิ่งที่สอนผู้ เรียนสามารถนำไปใช้ได้ตลอดชีวิต ผู้เรียนได้ เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในสภาพแวดล้อม รอบตัว

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาสงขลา เขต 1 มีการจัดระบบการศึกษา ในรูปแบบศูนย์เครือข่าย โรงเรียนบ้านรับแพรก (คุรุราษฎร์สงเคราะห์)อยู่ในการศูนย์การศึกษา ปาบอน ปากแตระ ซึ่งมีโรงเรียนในศูนย์เครือ ข่ายทั้งหมด 9 โรงเรียนที่มีบริบทที่ค่อนข้างแตก ต่างกัน โรงเรียนที่มีบริบทคล้ายกับโรงเรียนบ้าน รับแพรก (คุรุราษฎร์สงเคราะห์) คือ โรงเรียน วัดตะพังหม้อ โรงเรียนวัดปากแตระ ซึ่งพบว่า นักเรียนยังขาดความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะ โดยดูผลการประเมินพฤติกรรมด้านความคิด สร้างสรรค์ด้านศิลปะยังอยู่ในระดับปรับปรุง ผู้วิจัยจึงต้องการทำวิจัยเพื่อพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ด้านศิลปะของเด็กปฐมวัยในโรงเรียน บ้านรับแพรก (คุรุราษฎร์สงเคราะห์) และ โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายให้ดีขึ้น

จากสภาพปัญหาและเหตุผลที่กล่าว ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ด้านศิลปะของเด็กปฐมวัย โดยใช้ รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิด วอลดอร์ฟ ซึ่งผลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็น แนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการ ศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัย สามารถพัฒนาด้าน ความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะของเด็กปฐมวัยได้ เพิ่มขึ้นตามศักยภาพต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาท่าบอง ปากแตร อำเภอรอนดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 จำนวน 9 โรงเรียน รวมนักเรียนจำนวน 130 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2553, จาก <http://doc.obec.go.th/reportrub2553/index.php>.)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาท่าบอง ปากแตร อำเภอรอนดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 3 โรงเรียน โดยคัดเลือกโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เนื่องจากผู้วิจัยทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการขาดความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์เครือข่ายการศึกษาท่าบอง ปากแตร โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาคุณภาพแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะ คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนท่าบองมิตรภาพที่ 153 จำนวน 31 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลองรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะ คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านรับแพรก (คุรุราษฎร์สงเคราะห์) จำนวน 13 คน และโรงเรียนวัดตะพังหม้อ จำนวน 19 คน รวม 32 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทดลองรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ จำนวน 2 โรงเรียน เพื่อสนับสนุนผลการวิจัยรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟสามารถแก้ปัญหาการขาดความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ

2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะ โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก. ของ อี ทอล ทอเรนซ์ (Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A)

3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ติดต่อเพื่อมอบหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างและแจ้งกำหนดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล และเตรียมเอกสารที่ใช้ประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูลให้พร้อม ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูลการวิจัยจากนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 2 โรงเรียน ดังนี้

4.1 นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านรับแพรก (คุรุราษฎร์สงเคราะห์) จำนวน 13 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.2 นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนวัดตะพังหม้อ จำนวน 19 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ให้ครูผู้สอนชั้นอนุบาลปีที่ 1 เป็นผู้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

5. มอบเอกสารเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และอธิบายขั้นตอนการดำเนินการ และวิธีการใช้ ให้คำแนะนำ และติดตามตลอดการดำเนินการทดลอง

6. อธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจวิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และการวัดประเมินผล

7. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้วางแผนไว้ โดยผู้วิจัยได้ทำการทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะของเด็กปฐมวัยก่อน แล้วดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟที่ได้สร้างขึ้น ซึ่งในการดำเนินการทดลองได้ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะระหว่างเรียน คือ ประเมินความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะระหว่างเรียน ชุดที่ 1 เมื่อเรียนจบเนื้อหาหน่วยธรรมชาติรอบตัว เรื่อง ทราบ ประเมินความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะระหว่างเรียน ชุดที่ 2 เมื่อเรียนจบเนื้อหาหน่วยธรรมชาติรอบ

ตัว เรื่อง พืชผลสร้างสรรค์ (2) และประเมินความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเรียนด้านศิลปะ ชุดที่ 3 เมื่อเรียนจบเนื้อหาหน่วยสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เรื่อง อาหารดีมีประโยชน์ ซึ่งเป็นแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ 3 ด้าน คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ จากนั้นได้ทำการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะของเด็กปฐมวัยหลังดำเนินการทดลอง

8. เก็บรวบรวมผลการจัดประสบการณ์เรียนรู้และผลจากการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะของเด็กปฐมวัยจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำผลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบ วิลคอกซอน ซายน์ แรงค์ (Wilcoxon Sign Ranks Test) แล้วทำการปรับปรุงรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อให้มีความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากขึ้น

4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ

2.1 การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545 : 95)

2.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

ด้านศิลปะใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2541 : 138 - 153)

3. สถิติที่ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างของผลการทดลอง ระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบวิลคอกซอน ซายน์ แรงค์ (Wilcoxon Sign Ranks Test) (สุวิมล ติรกาพันธ์. 2553 : 40)

ผลการวิจัย

ความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟพบว่า ความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปและอภิปรายผล

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ

จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ ครูผู้สอนมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการศึกษาจุดประสงค์และสาระการเรียนรู้ ตลอดจนเข้าใจเนื้อหาเป็นอย่างดี มี

การเตรียมการสอนล่วงหน้า พร้อมทั้งจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์และเอกสารให้พร้อม ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ คอยให้คำชี้แนะและให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนเกิดปัญหาหรือข้อสงสัย เป็นการเรียนรู้ที่สามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดี นอกจากนี้ผู้สอนยังมีหน้าที่จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์โดยผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ ด้านศิลปะ ได้ด้วยตนเอง เช่น ให้ผู้เรียนวาดภาพแล้วโรยภาพด้วยทรายสีธรรมชาติ และทรายที่ผ่านการย้อมสีด้วยตนเองแล้ว ระหว่างนั้นมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผลงานกับเพื่อน ๆ และให้นักเรียนได้นำเสนอชิ้นงานของตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ และแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอในการเรียนรู้บทบาทของผู้สอนเปลี่ยนจากผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้รูปแบบการสอนที่เน้นการทำกิจกรรมให้เกิดการคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณภา กรัสมพรหม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เป็นการสนับสนุนสมมติฐานการวิจัย ที่ว่าความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะของเด็กปฐมวัย หลังได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟสูงกว่า

ก่อนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ

จากแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยแนวการศึกษาวอลดอร์ฟ และความคิดสร้างสรรค์พบว่า แนวการศึกษาวอลดอร์ฟเน้นการเรียนรู้ศิลปะและธรรมชาติรอบตัวเพื่อพัฒนาหัวใจ สมองและให้เด็กได้มีสุนทรียภาพ ฝึกใช้จินตนาการ และแสดงออกอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่กำหนดให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างอย่างเป็นขั้นตอน ภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจนกระทั่งได้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการ 5 ขั้นตอน และได้นำกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้ซึ่งผลของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอนมีความสำคัญที่จะทำให้เด็กสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จากการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ของตนเองผ่านการทำกิจกรรมด้านศิลปะ ดังนั้นในการนำการจัดประสบการณ์เรียนรู้ไปใช้ ผู้สอนควรศึกษารูปแบบการจัดประสบการณ์และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินการในทุก ๆ ขั้นตอนของการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนลงมือทำกิจกรรมด้านศิลปะ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยกิจกรรมด้านศิลปะที่หลากหลายด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นในขณะทำกิจกรรมครู ควรเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักเรียน คอยสังเกตและให้คำแนะนำแก่นักเรียนตามความเหมาะสม รวมทั้งลักษณะคำถามที่ใช้เป็นคำถามนำควรเป็นคำถามปลายเปิด เช่น ทำไม เพราะเหตุใด อะไรอย่างไร เป็นต้นเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความสามารถในการคิดได้หลากหลาย รวดเร็ว แปลกใหม่ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยสามารถนำแนวการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะของเด็กและนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการสอนในกิจกรรมต่าง ๆ และนำไปใช้ในวงการศึกษาอย่างจริงจังต่อไป

1.4 งานวิจัยนี้เป็นแนวทางให้กับครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กสามารถการทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการวิจัยและพัฒนาไปใช้กับการพัฒนาการจัดประสบการณ์เพื่อใช้แก้ปัญหาในด้านอื่น ๆ เช่น ความคิดวิเคราะห์ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาถึงผลการศึกษาที่เกิดจากการใช้การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟในด้านอื่น ๆ เช่น เจตคติ

ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิด
วอลดอร์ฟ

2.3 ควรนำการจัดประสบการณ์
เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ แนวคิด หลักการ
จัดประสบการณ์เรียนรู้ไปใช้กับเด็กปฐมวัยทุก
ระดับชั้น

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวคิด
วอลดอร์ฟเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่าง
ต่อเนื่องในระยะยาวและเก็บข้อมูลแบบอนุกรม
เวลา (Time Series) เพื่อทราบถึงพัฒนาการ
เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนใน
แต่ละช่วงเวลา

เอกสารอ้างอิง

- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการวัดประเมินการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประसार มาลากุล ณ อยุธยา. (2545). ความคิดสร้างสรรค์ : พรสวรรค์ที่พัฒนาได้. กรุงเทพฯ : บทพิช
การพิมพ์.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2541). เทคนิคการสร้างและเขียนข้อสอบความถนัดทางการเรียน.
(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วรรณภา กวีพรหม. (2546). การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
แบบโครงการ. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2553). สถิติขั้นพาราเมตริก. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. (2553). รายงานการรับนักเรียน ปีการศึกษา
2553 [ออนไลน์]. สงขลา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. สืบค้น
เมื่อ 20 ตุลาคม 2553, จาก <http://doc.obec.go.th/reportrub2553/index.php>.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2553). รายงานการ
ประเมินคุณภาพภายนอก โรงเรียนบ้านรับแพรก(คุรุราษฎร์สงเคราะห์). กรุงเทพฯ : สำนักงาน
รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- Torrance, E. P. (1962). Guiding creative talent. NJ : Prentice-Hall.